

ОСОБЛИВОСТІ МІЖНАРОДНОЇ СПІВПРАЦІ ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ НА ПРИКЛАДІ ВИЩОГО ХУДОЖНЬОГО ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОГО УЧИЛИЩА № 5 МІСТА ВІННИЦІ

PECULIARITIES OF INTERNATIONAL COOPERATION OF PROFESSIONAL AND TECHNICAL UNITS IN THE EXAMPLE OF THE HIGH ART VOCATIONAL SCHOOL № 5 OF VINNITSIA

У статті розглянуто основні напрями співпраці Вищого художнього професійно-технічного училища № 5 міста Вінниці та Фонду імені Ебергарда Шьока (Німеччина, місто Баден-Баден); висвітлено мотиваційний компонент розвитку закладів професійної (професійно-технічної) освіти (далі – ЗП(ПТ)О), що сприяє залученню зарубіжних установ до співпраці, важливість розвитку соціального партнерства й проблеми, які виникають у процесі реалізації такої взаємодії. Крім того, досліджено проблематику адаптації Державних стандартів Міністерства освіти і науки України з професій «реставратор декоративно-художніх фарбувань, маляр» і «столяр будівельний, виробник художніх виробів з дерева» до європейських вимог і стандартів, застосування модульної системи підготовки; а також описано особливості модернізації навчально-матеріальної бази й запропоновано певну систему заходів, спрямованих на підвищення рівня навчальних досягнень учнів і покращення якості складу педагогічних працівників, їхньої професійної компетентності.

Ключові слова: міжнародна співпраця, фонд імені Ебергарда Шьока, Вище художнє професійно-технічне училище № 5 міста Вінниці, навчально-практичний центр, професії «реставратор декоративно-художніх фарбувань, маляр», «столяр будівельний, виробник художніх виробів з дерева», Державний стандарт професійно-технічної освіти, модульна система, майстер-клас, інноваційні освітні технології, інноваційні виробничі технології, сучасні технічні засоби навчання.

В статье рассмотрены основные направления сотрудничества Высшего художественного профессионально-технического училища № 5 города Винница и Фонда имени Эбергарда Шёка (Германия, г. Баден-Баден); подчеркнуты мотивационный компонент развития учреждений профессионального (профессионально-технического) образования, который способствует привлечению зарубежных учреждений к сотрудничеству, важность развития социального партнерства и проблемы, которые возникают в процессе реализации такого сотрудничества. Кроме того, исследованы проблематика адаптации Государственных стандартов Министерства образования и науки Украины по профессиям «реставратор декоративно-художественных окрашиваний, маляр» и «плотник строительный, производитель деревянных художественных изделий» к европейским стандартам и требованиям; использование модульной системы

подготовки учащихся; а также описаны особенности модернизации учебно-материальной базы и предложена определенная система мероприятий, которые направлены на повышение уровня учебных достижений учеников, качественных показателей состава педагогических работников, их профессиональной компетентности.

Ключевые слова: международное сотрудничество, фонд имени Эбергарда Шёка, Высшее художественное профессионально-техническое училище № 5 города Винница, учебно-практический центр, профессии «реставратор декоративно-художественных окрашиваний, маляр», «плотник строительный, производитель деревянных художественных изделий», Государственный стандарт профессионально-технического образования, модульная система, мастер-класс, инновационные образовательные технологии, инновационные производственные технологии, современные технические средства обучения.

The article deals with the main directions of cooperation between the Higher Artistic Vocational School № 5 of Vinnytsia (hereinafter – HAVS № 5 of Vinnytsia) and the Eberhard Shock Foundation; The motivational component of the development of professional (vocational) education establishments is described, which promotes the attraction of foreign institutions to cooperation, the importance of developing social partnership and the problems that arise in the process of implementing such interaction. In addition, the problems of adaptation of the State Standards of the Ministry of Education and Science of Ukraine to the corresponding professions “Restorer of decorative arts paints, painter” and “Joiner building, manufacturer of artistic wood products” to European requirements and standards, application of modular training system; as well as describes the peculiarities of the modernization of the educational-material base and proposes a certain system of activities aimed at raising the level of academic achievement of students and improving the quality of teaching staff, their professional competence.

Key words: international cooperation, Foundation of Eberhard Shock, higher art vocational school № 5 of Vinnytsia (HAVS number 5 of Vinnytsia), educational-practical center, profession “Restorer of decorative artistic paints, painter”, “Joiner of construction, producer of artistic products from a tree”, the State standard of vocational education, a modular system, a master class, innovative educational technologies, innovative production technologies, modern technical means of training.

УДК 377:37.014.24:745/749 (477.44)

Пилявець М.С.,
спеціаліст вищої категорії,
викладач-методист,
заступник директора
з навчально-методичної роботи
Вищого художнього
професійно-технічного училища № 5
м. Вінниці

Постановка проблеми у загальному вигляді.
Інтеграція України в європейський освітній простір спонукає навчальні установи різного рівня

шукати нові шляхи розвитку й удосконалення навчально-виховного процесу. Робітничі професії будівельного профілю з художнім нахилом є конку-

рентоспроможними на ринку праці України, однак потребують оновлення навчально-матеріальної бази, змістового компонента освітнього процесу, оскільки постійно з'являються нові виробничі технології. Отже, аби забезпечити конкурентну здатність сучасного випускника закладів професійної (професійно-технічної) освіти (далі – ЗП(ПТ)О), на європейському ринку варто вирішити низку ключових проблем: від адаптації Держстандартів до рівня країн Західної Європи до створення належних педагогічних умов ефективної співпраці із зарубіжними установами в напрямі реалізації основних завдань професійно-технічної освіти. Та й загалом міжнародна співпраця у сфері професійної освіти має вагомим політичне та економічне значення для обох країн, адже, згідно із Законом України «Про освіту», держава сприяє міжнародному співробітництву у сфері освіти шляхом здійснення заходів щодо розвитку і зміцнення міжнародного співробітництва; створення належних правових і фінансово-економічних умов; сприяння залученню коштів міжнародних фондів для виконання наукових, освітніх програм; популяризації та координації діяльності, пов'язаної з міжнародним співробітництвом; надання консультативної підтримки у сфері освіти; здійснення іншої діяльності відповідно до чинного законодавства [1, ст. 54].

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Питання розроблення стратегій розвитку освіти в галузі міжнародної співпраці розглядали В. Кремень, М. Степко, Я. Болюбаш, Т. Кристопчук. Реалізація міжнародної співпраці в рамках підписаного у 2014 році Меморандуму про співпрацю між Фондом Ебергарда Шьока (Федеративна Республіка Німеччина) та Міністерством освіти і науки України забезпечується завдяки таким представникам німецької сторони, як П. Мьоллер, Т. Вайзе, А. Тобіас, Г. Блессінг, з українського боку – директори ЗП(ПТ)О в містах Львові, Вінниці, Києві, Харкові: К. Криворучко, В. Титаренко, Г. Алексенко, Г. Амірбеков.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Підписання договору про співпрацю – це початок створення відповідного нормативно-правового підґрунтя, а ось окреслення основних шляхів розвитку співпраці в інтересах усіх сторін взаємодії – основне проблемне завдання представленого закладу професійної (професійно-технічної) освіти.

Мета статті. Ефективність нових складників змісту сучасної професійної (професійно-технічної) освіти завдяки реалізації міжнародного співробітництва безпосередньо пов'язана з впровадженням нових педагогічних технологій, спрямованих на принципову зміну навчально-виховних пріоритетів у напрямі становлення всебічно та гармонійно розвиненої особистості учня, суб'єкта соціального самовизначення, – ось це і є важ-

лива мета діяльності й розвитку ЗП(ПТ)О. Основні структури педагогічних інновацій мають відповідати загальноосвітнім потребам гуманізації освіти, а сам процес навчання має бути відкритим, доступним, соціалізованим. Як реалізувати основні напрями розвитку співробітництва з міжнародними організаціями? Як створити належні умови для досягнення кінцевого результату – випуск кваліфікованих робітників конкурентоспроможних на європейському ринку праці?

Виклад основного матеріалу. З огляду на швидкий темп зміни знань, одноразове навчання вже не може забезпечити належну кваліфікацію фахівцю від закінчення навчального закладу до настання пенсійного віку. Високотехнологічне виробництво вимагає поновлення освітнього рівня робочої сили декілька разів протягом людського життя. Навчання протягом усього життя також є суттєвим елементом європейського простору [2, с. 2].

Підґрунтям для міжнародної співпраці стало підписання тристороннього договору в м. Львові між представниками Департаменту освіти і науки Вінницької обласної адміністрації, Фонду імені Ебергарда Шьока та Вищого художнього професійно-технічного училища № 5 міста Вінниці (далі – ВХПТУ № 5 м. Вінниці) восени 2014 року, в результаті чого започаткована модернізація професії «малювальник» на основі підписаного Міністерством освіти і науки меморандуму про співпрацю [5, ст. 3]. Насамперед розпочалася робота над адаптацією Державних стандартів з відповідної професії «реставратор декоративно-художніх фарбувань, маляр» до Європейських вимог. Зокрема, повне виконання умов змістового компонента навчання передбачає реалізацію дванадцяти модулів за вимогами німецької сторони. При цьому 10 перших модулів – це підготовка кваліфікованих робітників, а ось 11–12 модулів передбачають підготовку майстрів вищого рівня, здатних до самостійної підприємницької діяльності. Тому педагоги-практики ВХПТУ № 5 м. Вінниці вбачають аналогічний рівень у здобувачі фахової передвищої освіти в галузі знань 92 «Архітектура та будівництво» за спеціальністю 192 «Будівництво та цивільна інженерія», з якого училище отримало ліцензію у 2018 році.

Наступним кроком у напрямі співпраці стало оновлення навчально-матеріальної бази, внаслідок чого виникло два навчально-практичні центри з професії «реставратор декоративно-художніх фарбувань, маляр», які складаються з кабінету оснащеного стаціонарними комп'ютерами, проектором, де здійснюється теоретична підготовка та навчально-виробничої майстерні, яка оснащена койє, що імітують стіни будівель, де відбувається виробниче навчання. Варто зауважити, що особливе місце посідають створені робочі місця

майстра виробничого навчання й викладача, які є спільними та облаштовані так, аби й викладач, і майстер виробничого навчання мали змогу спостерігати за роботою учнів як під час теоретичної, так і практичної підготовки.

Ще один навчально-виробничий центр із професії «реставратор декоративно-художніх фарбувань, маляр», що створений за сприяння представників Фонду Герхарда та Гізели Блессінгів, включає комплекс із трьох кабінетів: один оснащений ноутбуками, проектором для проведення занять із професійно-теоретичної підготовки, інший має проектор, ноутбук, мольберти й допоміжне приладдя для реалізації підготовки з художнього напрямку й третій забезпечений кабінами, що імітують стіни будинків для здійснення професійно-практичної підготовки учнів.

Також важливим є застосування інноваційних виробничих технологій, а отже, підготовка учнів під час виробничого навчання здійснюється завдяки використанню сучасних виробничих технологій у малярних і реставраційних роботах із застосуванням німецьких інструментів фірм «Storch», «Bosch», «Metabo» та фарб фірм «Caparol», «Knauf», тощо.

Перший набір на зазначену професію відбувся у 2015 році, а випуск, відповідно, – у 2018 році. Учні, крім дипломів кваліфікованого робітника, отримали сертифікати німецького зразка, які засвідчують рівень оволодіння професією й дають можливість випускникам реалізувати себе у ФРН як висококваліфіковані майстри своєї справи, а не підсобники.

Шлях до кінцевого результату – довготривала та кропітка робота всього педагогічного колективу і представників Фонду. Неодноразово проводились німецькою стороною майстер-класи з підвищення кваліфікації педагогічного складу в місті Львові та Вінниці. Крім того, представники Фонду П. Мьоллер і Т. Вайзе систематично здійснювали візити до ВХПТУ № 5 м. Вінниці й контроль за перебігом виконання умов договору.

Успішна реалізація співпраці сприяла її розширенню, а тому 4 грудня 2017 року відбулося підписання договору між заступником голови-директором Департаменту освіти і науки Вінницької обласної державної адміністрації І.Д. Івасюком, віце-президентом Фонду імені Ебергарда Шьока П. Мьоллером і директором ВХПТУ № 5 м. Вінниці В.В. Титаренком щодо підготовки кваліфікованих робітників із професії «столяр будівельний, виробник художніх виробів з дерева». На підписанні договору був також присутній віце-президент Фонду підтримки будівельної галузі Т. Вайзе, зауважено, що нині училище здійснює якісну підготовку кваліфікованих робітників із професії «реставратор декоративно-художніх фарбувань, маляр», яку теж започатковано на основі україно-

німецької співпраці. Нині триває оновлення майстерні з професії «столяр будівельний, виробник художніх виробів з дерева». Зокрема, 1 жовтня 2018 року встановлено нові верстати для обробки деревини німецького виробництва – фугувальний, фрезерний, рейсмусовий, а також компресор на 240 літрів. Отже, за сприянням Фонду планується створення майстерні, яка включатиме такі пункти: машинний цех I, лакувальний цех, машинний цех II, цех ручної обробки деревини, складські приміщення тощо.

Процес модернізації освіти висвітлений у Національній доктрині розвитку освіти, затвердженій Указом Президента України від 17 квітня 2002 року № 347/2002. Національна доктрина констатує, що освіта повинна готувати людину, органічно адаптовану до життя у світі різноманітних зв'язків – від контактів із найближчим оточенням до глобальних зв'язків. Стає очевидним, що успіх держави залежить від того, наскільки більшою мірою її громадяни будуть здатні до спілкування зі світом. Отже, необхідно формувати особистість, здатну до сприйняття і творення змін, налаштовану на сприйняття зміни як природної норми, а застою, незмінності, застигlosti – як прикрого винятку [5, с. 12]. Тому узгоджена робота ВХПТУ № 5 м. Вінниці та Фонду імені Ебергарда Шьока – запорука успішного розвитку навчального закладу, професій будівельного профілю й загалом ринку праці в Україні та за її межами.

Висновки. Узагальнюючи всі аспекти реалізованої співпраці між ВХПТУ № 5 міста Вінниці та Фондом Ебергарда Шьока, що проаналізовані в статті, і враховуючи прогнозовані результати їх впровадження, можемо констатувати: для формування професійної компетентності майбутнього висококваліфікованого робітника, конкурентоспроможного на європейському ринку як усебічно розвиненої, творчої особистості, здатної навчатися протягом життя, не можна обмежуватися однобічним підходом до навчання. Інтегрований результат може дати цілісна система, що включає адаптацію українських державних стандартів професійно-технічної освіти до європейських вимог, компонентами якої є сукупність прогресивних інноваційних освітніх і виробничих технологій, сучасних технічних засобів навчання, оновленої навчально-матеріальної бази, які спрямовані на розвиток особистості й постійне вдосконалення професійної майстерності майбутніх випускників. Підвищення кваліфікації педагогів – також важливий аспект. Саме на проведених майстер-класах викладачі та майстри виробничого навчання поглиблюють знання щодо виробничих технологій, які є прогресивними в Європі, мають змогу підвищити якість виконання певних видів будівельних робіт (в опорядженні чи столярній справі). Такий підхід сприяє розвитку толерантної педагогіки [4, с. 185].

Для точнішого стратегічного планування шляхів розвитку національної освіти вищому керівництву й науковцям України варто уважно дослідити ті заходи, які Європейський Союз вважає надійним фундаментом забезпечення якості освіти [3, с. 84].

Важливим результатом зазначеної співпраці є збереження й розвиток творчого потенціалу сучасного робітника будівельного профілю, який може бути майстром своєї справи, обізнаним у підприємницькій діяльності та здатним створити власний бізнес. Сучасна освіта має бути пронизана загальнолюдськими цінностями, що створюють своєрідну платформу для розвитку всіх інших галузей сфери послуг, економіки тощо. Насамперед необхідно зробити так, щоб вона розвивала гармонійне мислення, яке базується на поєднанні внутрішньої свободи особистості та її соціальної відповідальності, а також толерантності. Саме ці характеристики особистості сьогодні включені до переліку основних цінностей світової цивілізації, задекларованих у документах ООН.

Тому також важливо майбутнім висококваліфікованим робітникам вивчати мову як українську, так і мову країни-партнера, історію розвитку європейської та української державності й низку інших навчальних предметів, що забезпечують належні умови формування ключових і профільних компетентностей учнів. Адже за роки співпраці

рівень успішності із загальнотехнічних і професійних предметів не був нижчим за 100%, а кількість учнів, які досягли третього та четвертого рівнів навчальних досягнень, не була менше за 80%, що свідчить про високий якісний показник підготовки випускників.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII, набрання чинності 28.09.2017. *Відомості Верховної Ради України*. 2017. № 38–39. Ст. 380.
2. Інтеграція вищої школи України до європейського та світового освітнього простору. *Вища освіта України*. 2012. 558 с.
3. Косенко О. Європейський Союз та Україна: спільне і відмінне у вищій освіті. *Вища освіта України*. 2012. № 1. С. 81–86.
4. Кремень В.Г. Освіта і наука України: шляхи модернізації (факти, роздуми, перспективи). Київ: Грамота, 2003. 216 с.
5. Кремень В.Г. Розвиток освіти України в контексті загальноцивілізаційних змін: лекція / Волинський державний університет ім. Лесі Українки. Луцьк: РВВ Волинського державного університету ім. Лесі Українки, 2007. 44 с.
6. Меморандум про взаєморозуміння щодо сприяння співробітництву у сфері науки, технологій та інновацій між Міністерством освіти і науки України та Федеральним міністерством освіти і наукових досліджень Федеративної Республіки Німеччина від 23.11.2009.